

Два тижні до кінця перейменувань у рамках закону про деколонізацію: чи повністю очиститься Харків від російських назв

Ганна Цьомик

14 липня

22:11

Вулиця Лермонтова у Харкові до перейменування. Суспільне Харків

11 липня ініціатива "Деколонізація. Україна" опублікувала перелік з 77 топонімів у Харкові, які ОВА не включила до попереднього списку перейменувань. Обладміністрація, згідно з [законом про деколонізацію](#), має час до 27 липня на перейменування об'єктів топоніміки.

Що буде з тими вулицями, які не встигнуть перейменувати, чому у Харкові може бути вулиця Некрасова та чи буде у місті вулиці Дані Дідіка та Ігоря Толмачова, які [загинули внаслідок теракту біля Палацу Спорту](#), — читайте.

"Не розумію, за яким принципом формувалися списки"

Голова громадської організації "Деколонізація. Україна" Вадим Поздняков вважає, що списки, опубліковані ОВА, не є логічними і до перейменувань мало потрапити більше топонімів.

Вадим Поздняков. Фото: Валерія Ємець/Суспільне Харків

"Ми порівнювали наші списки й списки ОВА. Абсолютно не розуміємо, як деякі вулиці потрапили до переліку перейменувань, інші — ні. В якихось громадах вулиці Мічуріна потрапили — десь ні. Адміністрація готувала списки дуже неякісно. Не розумію, за яким принципом формувалися списки й чому без участі громадськості. Зокрема, вулиці Академіка Курчатова перейменовували майже всюди по Україні. Так само Жуковського, Герцена, Гаршина, Гвардійський, Зубарева, Кубанські, Лобачевського, Пржевальського, Маршала Рибалка, Тюленіна, Шаляпіна, Шумілова, 23 серпня і так далі", — каже Поздняков.

1) Проспект Академіка Курчатова	27) в'їзд Кольцова	53) вул. Рудіка
2) вул. Ахматової	28) вул. Костичева	54) вул. Собінова
3) пров. Беринговий	29) пров. Короленка	55) вул. Сонячногірська
4) пров. Бехтерева	30) вул. Красна Поляна	56) вул. Старова
5) вул. Брестська	31) вул. Кубанська	57) вул. Сьомої Гвардійської Армії
6) пров. Брестський	32) пров. Кубанський	58) вул. Толбухіна
7) вул. Весілля	33) вул. Кузнечна	59) вул. Труфанова
8) вул. Восьмого Березня	34) пров. Курзанський	60) вул. Тюленіна Сергія
9) вул. Врубеля	35) пров. Кустанайський	61) вул. Ушинського
10) вул. Гаршина	36) вул. Лобачевського	62) пров. Ушинського
11) вул. Гвардійська	37) пров. Людмила Гурченко	63) пров. Фейсбаха
12) пров. Гвардійський	38) вул. Алії Убайєвої	64) вул. Цілісна
13) пров. Гвардійський	39) вул. Маковського	65) вул. Червона
14) вул. Гвардійців Широнців	40) вул. Маназарова	66) вул. Червона Алея
15) вул. Герцена	41) вул. Маршала Рибалка	67) в'їзд Червона Алея
16) вул. Грайворонська	42) пров. Мінський	69) вул. Червоні Ріди
17) вул. Докучаєва	43) пров. Нозайський	70) вул. Чехова
18) пров. Дубініна	44) вул. Орешкова	71) пров. Чехова
19) вул. Енвера Ахсарова	45) вул. Осипенко	72) вул. Шалміна
20) просп. Жуковського	46) пров. Осипенко	73) вул. Широніна
21) вул. Зубарева	47) пр-д Осипенко	74) вул. Ширяєва Петра
22) майдан Ірини Бузіримової	48) вул. Острогоська	75) вул. Шумілова
23) вул. Карпинського	49) вул. Ощепкова	76) вул. 23 Серпня
24) вул. Катасєва	50) вул. Пржевальського	77) пров. 23 Серпня
25) в'їзд Катасєва	51) вул. Римєєва	
26) вул. Китаянка	52) пров. Римєєва	

Які вулиці не хоче перейменовувати
Харківська ОВА?

Харків

За даними ініціативи, близько 130 топонімів у Харкові ще треба перейменувати: "Найбільший аутсайдер з перейменувань — це Вінницька область, Харківщина — також один з аутсайдерів".

На думку Позднякова, процес перейменувань в рамках закону про деколонізацію варто подовжити ще на пів року.

В'їзд Трінклера у Харкові перейменували на в'їзд Джуса, березень 2024 року. Суспільне Харків/Валерія Ємець

"До кінця дії закону лишилося два тижні. Міста не перейменовані, по вулицях і пам'ятниках купа питань. Нічого не завершено. Якщо порівнювати із виконанням закону про декомунізацію — все набагато печальніше", — каже голова ГО.

На мапі Харкова також мають з'явитися вулиці Дані Дідіка та Ігоря Толмачова, які загинули під час теракту біля Палацу Спорту у 2014 році, вважає Вадим Поздняков. Серед переліку, який опублікувала ОВА, немає топонімів, названих на честь цих активістів.

"Здійснити перейменування всіх вулиць з опублікованого списку — не в компетенції ОВА"

Здійснити перейменування всіх вулиць з опублікованого ініціативою "Деколонізація. Україна" списку — не в компетенції Харківської обласної військової адміністрації, повідомила Суспільне Харків директорка департаменту масових комунікацій обласної адміністрації Ярослава Бережна з посиланням на заступницю начальника ОВА та голову робочої групи з

питань деїмперіалізації та деколонізації топонімії на території Харківщини Віту Ковальську.

Органи виконавчої влади здійснюють свої повноваження виключно у межах і відповідно до законів України. Але відповідні перейменування своїм рішенням може здійснити Харківська міська рада в межах Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні".

Засідання робочої групи з питань деїмпералізації та деколонізації топонімії Харківської ОВА. Харківська ОВА/Telegram

"До складу робочої групи увійшли представники громадськості, науковці, депутати обласної ради, а також начальниця Північно-Східного міжрегіонального відділу Українського інституту національної пам'яті Марія Тахтаулова. Саме за її фаховими рекомендаціями як представника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті українського народу, проведена кваліфікація назв об'єктів міської топонімії щодо належності до символіки російської імперської політики", — йдеться у повідомленні.

Закон набрав чинності 27 липня 2023 року. Протягом 9 місяців органи місцевого самоврядування своїми рішеннями мали усунути з публічного простору назви та пам'ятні знаки, які вважаються маркерами російської імперської політики. Харківська обласна військова адміністрація лише завершує процес деколонізації в межах визначених правових рамок.

"Перейменування — компетенція органів місцевого самоврядування"

Ті списки, про які говорить ініціатива "Деколонізація. Україна", були лише попередніми, підкреслює керівниця Північно-східного відділу Українського інституту національної пам'яті Марія Тахтаулова.

Марія Тахтаулова. Фото: Микита Ольховський/Суспільне Харків

"Зокрема, вулиця Маршала Рибалка рекомендована до перейменування. Робоча група ще працює. Коли опрацюють — думаю, наступного тижня у нас буде засідання. Далі — напрацювання будуть винесені на обговорення", — пояснює Тахтаулова.

За її словами, обладміністрація дійсно обмежена у рішеннях про перейменування топонімів, адже має діяти виключно у межах закону про деколонізацію.

"ОВА жорстко обмежена чинним законодавством. Функція перейменування топонімики — це не функція органу виконавчої влади, а функція органу місцевого самоврядування. У своїх рекомендаціях УІНП рекомендує розглянути можливість позбавити наш публічний простір топонімів, які прямо не підпадають під дію закону, але є інструментом русифікації. Вони тут з'явилися не через те, що той чи інший діяч був надзвичайно талановитим. Але це вже буде компетенція органів місцевого самоврядування", — каже Марія Тахтаулова.

Плакати на одній зі стін на вулиці Сумській у Харкові, 10 травня 2024 року. Суспільне Харків/Євген Гертнер

Окремі топоніми, названі на честь росіян, можуть лишатися на мапі Харкова, як і будь-якого іншого міста України: все залежить від того, яку позицію та посаду займав той чи інший діяч, розповідає керівниця відділу УІНП.

"Коли ми говоримо про конкретних діячів, то у законі є підпункти, де описані ті критерії, за якими ми мусимо визначати — чи ця особа стосується російської імперської політики, чи ні. Зокрема, йдеться про глорифікацію режиму, про займання певних посад, про реалізацію політики. Йдеться не загалом про всіх росіян, а про конкретно тих людей, які здійснювали певні кроки — через мистецтво, владні повноваження тощо — щодо реалізації політики", — говорить Тахтаулова.

Зображення Леніна у Куп'янську. Суспільне Харків

Якщо, наприклад, Некрасов, у своїй творчості в жоден спосіб не виправдовував [російську імперську політику], не глорифікував, не займав українофобську позицію, то топоніми з його іменем не підпадають під цей закон, хоча він російський письменник. Наприклад, Берінг — він науковець, але обіймав посади в російській армії — підпадає під дію закону.

За словами керівниці Північно-східного відділу УІНП, нині невідомо, чи з'являться вулиці, названі на честь Дані Дідіка та Ігоря Толмачова, у Харкові: "Такі пропозиції є, але мені важко зараз спрогнозувати, як голосуватимуть члени робочої групи".

Суспільне Харків : сайт:

<https://suspihne.media/kharkiv/789861-dva-tizni-do-kinca-perejmenuvan-u-ramkah-zakonu-pro-dekolonizaciju-ci-povnistu-ocistitsa-harkiv-vid-rosijskih-nazv/>